

Мавзу: ЕР ҲУҚУҚИ ТУШУНЧАСИ

РЕЖА:

1. Ер ҳуқуқи фанининг предмети ва усуллари.
2. Ер ҳуқуқи тамойиллари.
3. Ер ҳуқуқи тизими
4. Ер ҳуқуқининг ҳуқуқ тизимида тутган ўрни

Сиёсий хокимиятга эгалик қилган ижтимоий кучлар ер ва унинг бойликларига нисбатан ўз хокимиятини ўрната олмасалар, улар қўлга киритган бу хокимият илдизсиз дарахт мисолидир. Шу боисдан ҳам давлат ерни моддий бойликлар асоси сифатида эътироф этиб, ўз миллий қонунлари билан тасарруф қилади. Ер ва унинг бойликлари миллий юрисдикция таъсирига олинганлиги ерга нисбатан ҳуқуқий муносабатлар вужудга келишини талаб этади. Ер атрофида вужудга келган ва вужудга келиши мумкин бўлган муносабатларнинг аксарият қисмини ер ҳуқуқи тартибга солади.

Ер ҳуқуқининг **учта** тавсифларда тушунчалари бор.

Биринчиси, ер ҳуқуқи Ўзбекистон ҳуқуқ тизимининг мустақил ҳуқуқ тармоғидир. Ер ҳуқуқида хар бир ҳуқуқ тармоғи учун зарур бўлган белгилар мавжуддир, яъни а) у ўз махсус предметиға эға; б) у ўз махсус ҳуқуқий тартибға солиш услубиға эға; в) давлат шу соҳадаги ижтимоий муносабатларни алоҳида тартибға солиб туради; г) у алоҳида гуруҳланган ҳуқуқий- норматив актлар мажмуасиға эға.

Иккинчиси, ер ҳуқуқи Ўзбекистон ҳуқуқ фанининг бир соҳасидир. Шу ўринда унга фанға тегишли бўлган барча хусусиятлар тегишли бўлади. Ушбу фандаги илмий-назарий тушунчалар, қарашлар, муаммолар ва уни ривожлантириш масалалари бу фаннинг мохиятини ташқил этади.

Учинчиси, ер ҳуқуқи махсус ўқув курсидир. Унинг ўқув курси сифатидаги хажми, мазмуни ва мақсадлари хар хил даражадаги ўқув муассасалари учун хар хил бўлиши мумкин.

Ер ҳуқуқи ер билан боғлиқ, лекин иқтисодий тавсифга эга бўлмаган, яъни фойдаланиш ва муҳофазага алоқадор бўлмаган муносабатларни тартибга солмайди. Масалан, ер маъмурий-ҳудудий бошқарув муносабатларида объект бўлаётган бўлсада, бунда у давлат ҳокимиятининг таъсир доираси сифатида қаралиб, бу соҳадаги муносабатлар давлат ёки маъмурий ҳуқуқ билан тартибга солинади. Демак, **ер ҳуқуқининг предмети** деб, ер ҳуқуқи вазифаларига жавоб берадиган, бевосита ерга нисбатан мулкчилик, ундан фойдаланиш, ва муҳофаза қилиш борасида вужудга келадиган ижтимоий муносабатларга (ер муносабатларига) айтилади.

Ер ҳуқуқи юридик фан тармоғи ва ўқув предмети сифатида:

умумий;

алохида;

махсус қисмдан иборат бўлади.

Махсус қисмда чет давлатлар ер ҳуқуқи тўғрисида маълумот берилиши мумкин.

Ер ҳуқуқининг қуйидаги **усуллари** мавжуд:

-императив;

-диспозитив.

Ер ҳуқуқининг **императив** усули ер муносабатлари субъектлари доирасини ва ер муносабатларида амалга ошириш мумкин бўлмаган ҳаракатларни (тақиқ) белгилайди. Ушбу усулни характерли жихати шундаки, у ер муносабатларини тартибга солишда томонларни юридик тенглигини рад этади, хоқимият ва бўйсунуш муносабатларини кўзда тутди. Масалан, ер участкасидан мақсадли фойдаланиш қоидалари бузилса (ЕК 36-м) ер участкасига бўлган ҳуқуқ бекор қилинади.

Ер ҳуқуқининг **диспозитив** усулини қуйидагича турларга бўлиш мумкин:

-тавсия этувчи усул;

-рухсат берувчи;

-делегирующий усул. (йўналтирувчи)

Ер ҳуқуқининг предмети деб, ер ҳуқуқи вазифаларига жавоб берадиган, бевосита ерга нисбатан мўлкчилик, ундан фойдаланиш, ва муҳофаза қилиш борасида вужудга келадиган ижтимоий муносабатларга (ер муносабатларига) айтилади.

Ер ҳуқуқи юридик фан тармоғи ва ўқув предмети сифатида қуйидаги қисмлардан иборат:

-умумий;

-алоҳида;

-махсус.

Ер ҳуқуқининг қуйидаги **усуллари** мавжуд:

-императив;

-диспозитив.